

Una crisi econòmica de grans magnituds

Entrevista a Enric Segarra

Redacció Colors

Els noticiaris i la premsa escrita en van plens. A les tertúlies dels bars, dels mercats i dels centres de treball s'ha convertit en el tema estrella. La crisi ja és aquí. Tothom en parla: empresaris, assalariats, funcionaris, autònoms, mestresses de casa, estudiants, jubilats, immigrants... El món sembla que trontolla. Què ha passat? Què passarà?

Hem demanat l'opinió d'un especialista. Enric Segarra és llicenciat en Administració i Direcció d'Empreses i MBA per ESADE d'on n'és, a més, professor i director dels programes LDP (Leadership Development Programs). Com a director d'aquest tipus de programes dissenyats per formar els directius amb alt potencial de les grans multinacionals, té contacte directe amb la realitat global a la qual han de fer front aquest tipus de companyies i, per tant, coneix de primera mà l'impacte que aquesta crisi comença a tenir en l'economia real.

Li hem preguntat sobre la crisi econòmica, però sobretot li hem demanat una mirada humana de la crisi.

La gran majoria de les persones no entenem gaire d'economia. Malgrat això aquests darrers mesos tothom utilitza conceptes econòmics: crisi financera, actius tòxics, garantia de dipòsits i altres paraules fins ara reservades als especialistes. Ens pots explicar en poques paraules en què consisteix la crisi?

En poques paraules i sense entrar en massa detalls, la crisi troba explicació en un seguit d'esdeveniments de caire econòmic-polític-socials que s'han anat gestant des de la caiguda del mur de Berlín l'any 1989, fet que marca simbòlicament la fi dels sistemes econòmics centralitzats i planificats que representava el model soviètic per deixar pas, ja sense alternativa, a un sistema hegemònic global basat en el lliure mercat. Aquell fet obria una etapa de creixement sense precedents que, malgrat que tothom ja veia que algun dia s'acabaria, sembla que quan aquest moment arriba... ens agafa a tots per sorpresa. Els humans som així. Sovint no volem veure el que és evident i seguim fent el de sempre... fins que rebem una sotragada forta que ens força, aleshores sí, a revisar-ho tot.

Malgrat que la meua resposta pugui semblar molt generalista i un tant filosòfica, crec que resumeix el que ha passat. Durant els darrers 20 anys, ens ha semblat que tot era bufar i fer ampolles i com que hi havia molt camí a recórrer —a tothom li agrada millorar el seu nivell de vida i una bona part del món encara no havia tingut l'oportunitat de pujar al carro de l'economia de lliure mercat— semblava que això no s'acabaria mai. Però tot té límit, i quan la venda de noves vivendes que, en aquest cas ha estat el detonant de la crisi, no ha pogut seguir creixent al mateix ritme al que ens tenia acostumats, la roda s'ha mig aturat (punxada de la bombolla immobiliària), arrossegant darrere seu el sistema financer internacional i, ara ja, a l'economia real, malgrat que alguns encara puguin pensar que no en noten cap efecte (ben segur que quan publiquem aquesta entrevista ja tothom ho estarà notant).

Tot ha començat doncs per un problema en l'immobiliari que ha acabat arrossegant tot el sistema financer internacional. Com s'explica que pugui passar una cosa així?

Així ha estat. L'origen de tot el trobem als EUA i la causa, la impossibilitat d'alguns propietaris de vivendes americans de fer front als pagaments de les quotes de les seves hipoteques *subprime*. El fet és que, portats una mica per la

ingenuïtat i la il·lusió de millorar dels signants d'aquelles hipoteques —en pensar que podrien pagar-les— i per la "relaxació" dels bancs que les van concedir —perquè sabien perfectament el risc que estaven assumint en concedir-les—, ens trobem a dia d'avui en una situació en què ens ha anat d'un pèl que el sistema no hagi entrat en fallida. Afortunadament, la intervenció dels governs americans i europeus, però sobretot la decisió valenta del govern britànic d'entrar com a accionista en els bancs que ho requereixen, ha aturat el que portava visos de ser una hecatombe financera, econòmica, política i social. Afortunadament sembla que els mercats han reaccionat favorablement i s'ha pogut aturar la hemorràgia. El pacient manté les constants vitals, però la rehabilitació serà dolorosa i llarga.

Ara, un cop restablerta la liquiditat del sistema amb la injecció de mils de milions de dòlars i euros (que per si algú no ho intuïa, paguem entre tots) i l'entrada parcial i temporal (això és el que ens diuen) en el capital d'alguns dels bancs en perill, comença la segona etapa de la crisi; la de l'economia real, la que ens toca directament a la butxaca. La dificultat de trobar finançament —si més no, no tan fàcilment com abans i força més car que fa quatre o cinc anys enrere—, l'augment de l'atur com a conseqüència directa de la punxada immobiliària (un sector intensiu en mà d'obra poc qualificada), i la ralentització del consum... una mica tot plegat per aquesta situació d'incertesa que vivim, fa que ens trobem a les portes d'un ajust en cadena que afectarà totes les indústries i que els analistes indiquen que durarà força temps.

La crisi actual ens ha deixat en un estat psicològic de vulnerabilitat. Semblava que el nostre món era segur, les propietats tenien un valor, teníem garantida la jubilació... i ara ens adonem que tot trontolla. Diuen que s'ha perdut la confiança. Quina importància tenen els factors psicològics en les crisis econòmiques?

La teva afirmació: "...semblava que el nostre món era segur" ho expressa molt bé; ho semblava. No era més que una il·lusió; la il·lusió de pensar que tenim un cert control sobre les coses i sobre la vida mateixa. La realitat és que no tenim pas massa control sobre quasi res. Aquest dies s'està demostrant que, quan un sistema és complex, i al darrere d'ell ens hi trobem els humans, pretendre'n un control total i, per tant, zero ensurts, és una quimera. Quan un dia ens adonem que allò que semblava sòlid, trontolla, com bé dius, ens entra la por, ens posem a qüestionar-ho tot -com si aquest tot ens fos aliè i no en tinguéssim pas cap responsabilitat-, i quan constatem que tot està menys en les nostres mans del que pensàvem, ens espantem i acostumen a reaccionar de manera poc serena, fet que, en un sistema tan interconnectat com l'actual pot tenir efectes devastadors. El factor psicològic doncs, sí que té a veure una mica amb el que està passant però, més enllà d'això cal dir que, certament, ens trobem davant d'una crisi econòmica de grans magnituds de la qual ens costarà sortir i on tots, poc o molt, hi deixarem bous i esquelles. Afortunadament, com deia abans, sembla que el més perillós (el possible col·lapse del sistema financer internacional que ens hagués dut a una depressió econòmica sense precedents) s'ha evitat.

Fa uns sis mesos vas publicar un article a *La Vanguardia* que es titulava *¿El fin del sistema?* en el qual afirmaves que el sistema capitalista, tal i com el coneixem avui, té els dies comptats. Significa això que s'ha acabat el model de consum desmesurat d'aquests darrers anys?

Bé, ho creia així i ho segueixo creient malgrat que avui ja molts parlen que aquesta no deixa de ser una crisi més en la història del capitalisme; que aquest ensurt donarà pas a un sistema de mercat una mica més regulat i que en uns anys, ens tornarem a trobar en aquesta carrera desmesurada pel creixement. És possible que sigui així... si més no alguna vegada més, abans que la humanitat aprengui a bones o a dolentes que cap sistema que depengui d'un consum infinit és sostenible. Vivim en unes coordenades limitades (espai, recursos, etc...) i per tant, a menys que donem amb la pedra filosofal, per definició, el creixement infinit en un espai finit és inviable. Sempre hi ha qui diu que l'home sempre se n'ha sortit quan ha hagut de fer front a situacions difícils i és ben cert, però si mirem les pàgines de la nostra història el cost a escala humana ha estat molt elevat. Una catàstrofe econòmica d'abast mundial (no una crisi més, sinó una depressió tipus la del 1929 o pitjor) ens podria fer entrar en quelcom desconegut... o potser, desafortunadament en alguna cosa que no ens és pas tan desconeguda.

És també aquesta crisi una crisi moral, una crisi de valors?

Com deia abans, quan hi ha una sotragada forta ens forcem (no tots, emperò) a pensar què hem fet malament i efectivament a alguns nivells, alguns apel·len als valors. Però sóc dels que penso que les coses cal pensar-les abans que ho hagués de fer perquè no queda cap altra opció. És molt més honest.

Durant aquest darrers anys ha semblat que estàvem tots anestesiats i que els incentius (principalment de tipus econòmic) ens podien més que la pròpia ètica i, alguns valors "tradicionals" com el de l'esforç han quedat una mica de banda. Alguns d'aquests valors que ara apareixen en els diaris en boca de tots no són pas nous, el que passa és que aquests darrers anys semblava que sense aplicar-nos massa ja anàvem prou bé (resultats acompanyen) i, qui és

el valent que, en època expansiva i d'enriquiment sense massa esforç i consum desbordat, diu a la gent que sigui responsable, que pensi a preservar els recursos, que pensi a treballar més, a estalviar, a pensar en els altres, etc, etc. Vivint en una societat on hi ha de tot a l'abast, amb crèdit relativament fàcil, qui és el que s'espera a estalviar per poder tenir demà el que pot tenir avui! A més a més, aquí, el qui no segueix el que fa la majoria és vist com un estrany! I no tothom té un esperit suficientment fort per nedar contra corrent.

"Ens trobem davant d'una crisi econòmica de grans magnituds de la qual ens costarà sortir i on tots, poc o molt, hi deixarem bous i esquelles"

A què creus que hauré de renunciar?

En el curt termini està clar que a la vida "còmoda" que hem pogut dur una immensa majoria en el món occidental; el que hom anomenaria la classe mitjana. L'atur augmentarà, els salaris promig segurament no creixeran o fins i tot en alguns sectors podran baixar, pot ser que augmenti la inseguretat, etc. És possible també que s'hagi de revisar algunes premisses de l'estat del benestar que ara donem per descomptades perquè la caixa de l'Estat no podrà cobrir-ho tot i així per exemple, pensar a jubilar-se als 65 (o abans) pot quedar com una anècdota en la nostra història. En definitiva, que la crisi es farà notar i hauré d'estar-nos d'algunes coses que ara ens semblaven imprescindibles. El costat positiu de tot això, és que valorarem més tot el que tinguem, i abandonarem aquesta banalització quasi total a què ara hem arribat. Perquè ja se sap que, allò que no costa massa, no val tampoc massa.

Qui sobreviurà a la crisi: els especuladors, els innovadors, els místics...?

Tots sobreviurem a la crisi deixant-hi pel camí més o menys coses. Està clar que els bancs d'inversions no hi sobreviuran..., però sí la banca tradicional. Els bancs seguiran existint -un sistema sense bancs ens duria a l'edat de pedra-; ara bé, amb unes regulacions molt més estrictes! També en sortiran reforçats aquells que durant les èpoques de bonança s'hagin estat preparant pel que ja veien venir. Aquelles persones que hagin invertit en elles mateixes, formant-se, intel·lectual i espiritualment (cercant la serenitat i l'equilibri interior per poder discernir) per ser capaces d'adaptar-se proactivament al que vingui. Aquests seran els veritables guanyadors, perquè malgrat que ningú sap ben bé el que pot passar, el que està clar és que el qui estigui més ben preparat, el qui tingui més flexibilitat, més capacitat per reinventar-se, per moure's on calgui, etc. en sortirà beneficiat. Aquells que no tinguin esperit de superació -aquells que sovint es deixen dur per les circumstàncies de la vida- i es quedin aferrats al passat amb nostàlgia i esperin que algú els vingui a treure les castanyes del foc, en seran els veritables perdedors. Esperem, emperò, que aquests en siguin els menys.